

Kvalitetsdialoger ht-2024

Utbildnings- och forskningsnämnden (UFN) har i beslut om *Regler för kvalitetskrav: ansvar och kontinuerlig uppföljning av utbildning på grundnivå och avancerad nivå* (2023-12-20, C 2023/1678) fastställt kvalitetskrav för det operativa och kontinuerliga kvalitetsarbetet, vilka funktioner som ansvarar för aktiviteter inom kvalitetssystemet, samt hur uppföljning/avstämning sker och av vilken funktion. Dekan genomför som en del av uppföljningen inom ramen för lärosätets kvalitetssystem terminsvisa dialoger med respektive institutions ledningsråd i syfte att ge stöd till det kontinuerliga kvalitetsarbetet. I denna promemoria presenteras en aggregerad sammanfattning av kvalitetsdialogerna som genomfördes höstterminen 2024.

• Institutionen för hälsa och välfärd:	2024-10-08
• Institutionen för kultur och samhälle:	2024-10-08
• Institutionen för språk, litteratur och lärande:	2024-10-08
• Institutionen för information och teknik:	2024-11-19
• Institutionen för lärarutbildning:	2024-11-19

Grundläggande kvalitetskrav

Flera av de miljöer som inför vårterminens kvalitetsdialoger skattade sig väldigt högt avseende uppfyllandet av de grundläggande kvalitetskraven (inte sällan tio på en tiogradig skala) skattade sig något lägre inför höstterminens kvalitetsdialog. Detta beror inte på att kvaliteten har blivit sämre utan det handlar snarare om att dessa miljöer har arbetat med definitioner och viktningar inom ramen för de grundläggande kvalitetskraven. Detta ses som mycket positivt eftersom möjligheten och förmågan att identifiera utvecklingsområden är grundläggande för lärosätets kvalitetssystem.

Forskningsstrategier

Det är viktigt att det finns strategiska planer för respektive institutions forskningsverksamhet, både på kort och på lång sikt. Av strategierna bör det till exempel framgå hur det strategiska arbetet avseende forskningsverksamheten och framtida rekrytering ska ske, hur arbetet med forskningsanknytning ska realiseras och hur forskningsverksamheten ska se ut i relation till utbildningsutbudet. Institutionerna och lärosätet som helhet behöver säkerställa att det finns levande forskningsverksamhet som knyter an till utbildning och omvänt. Detta innebär inte att vi måste forska om precis det som står i kurs- och utbildningsplanerna men forskningen ska vara relevant för programmens profil, innehåll och kärna.

Vid en av kvalitetsdialogerna framfördes att forskningsstrategin för den institutionen bedömdes framgå av handlingsplanen som institutionen tog fram i anslutning till den lärosätesövergripande utvärderingen av forskningsverksamheten. Detta kan vara fullt tillräckligt så länge det finns ett strategiskt tänk och ett systematiskt arbetssätt.

Forskningsutvärdering

Uppföljning av forskningsutvärderingen sker år 2026. Institutioner som önskar justeringar av UFN:s återkopplingar vid forskningsutvärderingar får gärna meddela detta inför uppföljningen år 2026. Exempelvis lyftes det vid en av kvalitetsdialogerna att det finns ett behov av ett särskilt avsnitt om tvärvetenskap i självvärderingarna.

Kompetensförsörjningsplan

Med hjälp av en kompetensförsörjningsplan är det lättare att identifiera mer specifika behov av kompetens. För att kunna rekrytera klokt behöver den som rekryteras komma in med en forskningsverksamhet som passar utbildningen och det är således viktigt med en kompetensprofil. Trots det ekonomiska läget bör institutionerna arbeta med rutinerna, strukturerna och arbetssätten för kompetensförsörjningen så att miljöerna är redo när det finns förutsättningar för nya rekryteringar.

Institutionsspecifika årshjul

Institutionsspecifika årshjul som kopplas till den lärosätsgemensamma planeringen är ett bra sätt att formalisera förekomsten av regelbundna uppföljningar och diskussioner kopplade till kvalitetsarbetet. Ett sådant arbetssätt kan underlätta det systematiska arbetet kring kompetensförsörjningsplaner, samtal kring och vidareutveckling av forskningsanknytning av utbildning, strategiska diskussioner kring framtida kurs- och programutbud, konstruktiv länkning och progression, etcetera.

Det krävs forum för att mötas på flera nivåer och samverka kring kvalitet. Att få till ett effektivt och ändamålsenligt kvalitetsarbete förutsätter en gruppprocess där alla berörda är involverade.

Samarbeten över institutionsgränserna

Ibland kan det vara svårt att hitta samarbeten för erfarenhetsutbyte över institutionsgränser, exempelvis för miljöer som bedriver utbildning under liknande former eller förutsättningar såsom yrkesutbildningar där studenterna ska lära sig en färdighet. Hur kan vi gemensamt arbeta för att underlätta sådana samarbeten? Institutionerna skulle kunna ta ansvar för att skapa fora och mötesplatser som är fruktbara och bygga en systematik så att utvecklingsområden kommer upp till institutionernas ledningar. En utmaning vid arbete över institutionsgränser som måste tas hänsyn till eller hanteras är att olika resurstilldelningsmodeller kan ge lärarna olika förutsättningar inom samma program. Andra utmaningar kan vara att doktorander kan ha olika förutsättningar baserat på storleken av deras ryggsäcksmedel eller att handledare har olika mycket schablonid forskning i sina tjänster.

Högskolegemensamma doktorandkurser

Att undervisa i doktorandkurserna är en meriteringsfråga och det är viktigt att möjliggöra för medarbetare från olika institutioner att undervisa i framförallt de högskolegemensamma kurserna. Processen för när uppdrag kommer ut och rutiner för intresseanmälan bör tydliggöras.

Forskningsanknytning

Grundläggande aspekter i en forskningsanknuten utbildning är att relevanta forskningsresultat integreras i utbildningen och att det finns tillräcklig kompetens och samlad vetenskaplig aktivitet hos lärarna. Det finns således ett personsamband mellan den som undervisar och den forskning som den bedriver samt ett innehållsamband, exempelvis vilka vetenskapliga artiklar som berör innehållet, vilka läraktiviteter som bidrar till studenternas förmåga till kritisk reflektion, vilka läraktiviteter som bidrar till studenternas förmåga att lösa vetenskapliga problem, vilka läraktiviteter som bidrar till studenternas förmåga att tillägna sig ett vetenskapligt arbetssätt och hur examinationer utformas. För utbildningsprogram vid Högskolan Dalarna ska det finnas en progression i forskningsanknytningen

som främjar det vetenskapligt förhållningssättet och kritiska tänkandet hos studenterna (se beskrivningen *Forskningsanknytning av utbildning vid Högskolan Dalarna*, dnr. C 2024/1123). I rapporterna som institutionerna skickade in inför kvalitetsdialogerna har flera institutioner beskrivit den aspekt av forskningsanknytning som handlar om utbildningens vetenskapliga grund men inte skrivit så mycket om studenternas vetenskapliga förhållningssätt och kritiska tänkande.

Flera av institutionerna har utbildningsdagar där programansvariga utbyter erfarenheter och exempelvis diskuterar konstruktiv länkning, progression och hur stor del av programmen som bör undervisas av disputerade eller doktorander i syfte att säkerställa forskningsanknytning. Ett par av institutionerna använder en matris som fokuserar på utbildningens forskningsanknytning. Uppföljning genom en sådan matris är sedan möjlig att integrera i institutionernas årshjul i syfte att genomföra regelbundna avstämningar. Det är angeläget att starta ett samtal kring forskningsanknytning som en viktig del av kvalitetssäkringen av utbildning där alla aspekterna för respektive kurs går igenom och brister i kurser identifieras, exempelvis andelen undervisande lärare som är disputerade. Detta förutsätter ett arbetssätt där miljöerna systematiskt arbetar med denna typ av frågor. Det har framförts önskemål om att uppgifterna som ingår i matrisen som fokuserar på utbildningens forskningsanknytning om möjligt ska tillgängliggöras för samtliga institutioner i Linnea (lärosätets informationssystem för analys och statistik) och att uppgifterna ska uppdateras automatiskt.

Kompetenskrav

Institutionerna måste säkerställa att de som innehar uppdrag där kompetenskraven regleras i *Regler för kompetenskrav för ämnesansvarig och examinator på grund-, avancerad- och forskarutbildningsnivå, programansvarig på grund- och avancerad nivå, samt studierektor för forskarutbildningsämne* (dnr C 2023/1565) uppfyller kraven som ställs. Det är också viktigt att medarbetares högsta kompetens är registrerad i personalsystemet Primula, bland annat eftersom det är mot uppgifterna i Primula som kontroller av kompetenser sker.

I samband med beslut om uppdrag som examinator bör institutionerna överväga att lägga in en kolumn med formell kompetens där det tydligt framgår om kraven är uppfyllda och vad kompetensutvecklingsplanerna är för de som eventuellt inte uppfyller kompetenskraven.

Examinatorsuppdraget

Attestering av uppgifter i studiedokumentationssystemet Ladok är en mycket liten del av examinersuppdraget då ett betygsärende inleds redan när studenten registrerar sig på kursen. Examinatorerna har därmed ett helhetsansvar för kursens planering, genomförande samt utformande av examinationer. Examinatorerna är de som fattar flest myndighetsbeslut på vårt lärosäte och det behöver avsättas tid till examinatorernas viktiga roll så att det finns rimliga förutsättningar för examinatorerna att genomföra ett kvalitativt uppdrag. Examinatorerna ska säkerställa att examinationer når lärandemålen, att betygskriterier är rimliga, att examinationer sker på korrekt sätt, att tillräckliga underlag finns tillgängliga i samband med att betygen ska fastställas, etcetera. Det är därför viktigt att examinatorn arbetar ihop med kursansvarig för kursens utveckling och att resurser avsätts för arbetet.

Om tillsättandet av examinatorer regelbundet sker med mycket kort varsel behöver miljöerna prioritera att identifiera arbetssätt som möjliggör större stabilitet avseende tillsättningarna. Detta är en förutsättning för att examinatorerna ska ges möjlighet att i stor utsträckning vara en del i kursutvecklingen och kursplaneringen. I vissa ämnen är det svårt att hitta examinatorer som uppfyller kompetenskraven och då är det viktigt att ta fram kompetensutvecklingsplaner för de som inte uppfyller kompetenskraven. Det är även möjligt att överväga anlitandet av examinatorer från andra

miljöer med rätt examensnivå inom relevant kunskapsområde att examinera aktuell kurs. Vid en av kvalitetsdialogerna lyftes att vissa examinatorer kan få många examinatorsuppdrag, särskilt när examinatorer tillsätts med kort varsel. Ett förslag är att i beslut om att utse examinator ange det totala antalet examinatorsuppdrag föreslagen examinator har under innevarande termin för att enklare kunna identifiera obalanser.

Samtliga institutioner uppmuntras att bjuda in dekan till institutionskonferenser eller liknande för en presentation och dialog om examinatorernas roll och uppdrag.

Kurs-/programvärderingar och -analyser

Inför varje kvalitetsdialog ombeds institutionerna att svara på ett antal frågor om samtliga utbildningsprogram, kurser och i förekommande fall forskarutbildningskurser. Frågorna handlar om förekomst av handböcker, program-/kursvärderingar och program-/kursanalyser samt utvecklingsområden som identifierats i analyserna. Syftet med detta är att institutionerna ska vara medvetna om avsaknad av underlag som bör finnas och tydliggöra de utvecklingsbehov som finns för att sedan möjliggöra resurssättandet av dessa i samband med budgetarbete. Ett gott exempel är en institution där samtliga program-/kursansvariga ombads uppskatta tidsåtgången som de bedömde vara nödvändig för program- och kursutveckling, utöver den tid som redan avsatts för uppdragen. Detta kan sedan utgöra ett underlag som kan användas i samband med institutionsinterna dialoger och kopplas till ett äskande.

Institutionerna behöver ha en plan för att kurs- och programanalyser genomförs och att resultatet diarieförs. Det som finns i mallarna för kurs- och programvärderingar är obligatoriskt men det är fullt möjligt för institutionerna att lägga till andra aspekter som exempelvis forskningsanknytning. Vad gäller just forskningsanknytning går det att tänka sig en flervalsfråga kopplad till fyrfältaren i beskrivningen *Forskningsanknytning av utbildning vid Högskolan Dalarna*, dnr. C 2024/1123 samt fritextsvar med möjlighet att beskriva vilka lärandeaktiviteter som genomförts som stärker forskningsanknytningen.

Dekan har skickat ett önskemål till verksamhetsstödet om framtagande av ett webbformulär för kurs- och programanalyser så att de diarieförs automatiskt. I ett sådant webbformulär ska det även vara möjligt att kryssa i svar på alla frågor som ställs inför kvalitetsdialogerna. Ytterligare ett önskemål är att i förlängningen få in uppgifterna i Linnea (lärosätets informationssystem för analys och statistik).

Regelverket *Regler för kvalitetskrav: ansvar och kontinuerlig uppföljning av utbildning på grundnivå och avancerad nivå* (dnr C 2023/1678) kommer att revideras så att forskarutbildning tillförs. Det planeras även för en lite större revidering som inkluderar obligatoriska och rekommenderade delar i analyserna. Institutioner som har konkreta förslag till förändringar av regelverket för hur analyser ska skrivas kan meddela detta till nämndstödet (ufn@du.se) med kopia till dekan så tas dessa synpunkter med inför kommande revideringar av regelverk och mallar.

Kursutveckling

Det har förekommit att kurser har utvecklats utan att direkt hänsyn tagits till utbildningsplaner för de program som kurserna ingår i. UFN kräver därför att programansvariga ska involveras för att inte länken och progressionen i lärandemålen kopplade till examensmålen ska gå förlorade. Vid kursutveckling behöver det genomföras regelbundna översyner i syfte att säkerställa att kurserna fortfarande överensstämmer med utbildningsplanerna. Vid en av kvalitetsdialogerna lyftes att institutionen arbetat fram riktlinjer för utveckling av kurser och program vid den institutionen, bland annat i syfte att tydliggöra programansvarigs och examinatorers roll vid kursutveckling.

Nytt regelverk för utbildningsutvärderingar

Det finns ett nytt regelverk för utbildningsutvärderingar och en reviderad vägledning som beskriver processen i detalj (se [Utvärdering av utbildning på grundnivå och avancerad nivå - Högskolan Dalarna](#)). Redan två år innan aktuellt utvärderingsår bör arbetet med utvärderingen påbörjas med en översyn av progression mot lärandemål samt lärarkompetens. Plan för utvärderingar år 2026 och framåt väntas fastställas av UFN i december.

Professionsanknytning

Det kan vara en utmaning för professionsutbildningar att fånga upp professionsmålen i kursplanerna och hantera målkonflikter vilket gör att det är angeläget att olika professionsutbildningar delar med sig av sina erfarenheter. Avdelningen för stöd i utbildning och forskning kommer att sätta ihop en workshop på temat (se även [Kompetensutveckling – för dig som undervisar - Högskolan Dalarna](#)).

Behörighetsgivande högskolepedagogisk utbildning (BHU)

BHU kommer återigen att börja erbjudas vid Högskolan Dalarna, dock som en icke poänggivande utbildning. Det är fullt möjligt för medarbetare att läsa BHU vid andra lärosäten så länge utbildningen uppfyller SUHF:s rekommendation om att utbildningen ska motsvara minst 10 veckor.

Kommande kvalitetsdialoger

Inför nästa omgång av kvalitetsdialogerna vt-2025 vill dekan efterfråga institutionernas önskemål om teman att särskilt föra dialog om. Meddela ufn@du.se senast 1/3 2025 om det finns några särskilda önskemål. Följande tema kommer lyftas av dekan vid nästa kvalitetsdialog:

- Hur arbetar miljöerna för att påbörja utvecklingen av studenternas vetenskapliga förhållningssätt och kritiska tänkande i utbildningar på grundläggande nivå och hur säkerställs progressionen av forskningsanknytning inom utbildningsprogram?